

Project: 1^ο

Αρχαία θέατρα

Αρχαίο θέατρο Διονύσου

Το θέατρο του Διονύσου είναι ο σημαντικότερος υπαίθριος θεατρικός χώρος στην αρχαία Αθήνα και θεωρείται το πρώτο θέατρο του κόσμου. Αποτελούσε μέρος του Ιερού του Διονύσου που βρισκόταν στις νοτιοανατολικές παρυφές της Ακρόπολης.

Ιστορία

Στο θέατρο του Διονύσου γεννήθηκε το θέατρο αφού για πρώτη φορά στάθηκε ο κορυφαίος του χορού και άνοιξε διάλογο

Επίσης οι μεγάλοι δραματουργοί της εποχής ανέβασαν τα έργα τους

- Αισχύλος
- Σοφοκλής
- Αριστοφάνης
- Φρύνιχος

Αρχαίοι Έλληνες δραματουργοί

- Σοφοκλής
- Αριστοφάνης
- Αισχύλος

Θέατρο Διονύσου και οι λειτουργίες του

Το θέατρο χρησιμοποιήθηκε για

- ❖ Συνελεύσεις της Εκκλησίας του Δήμου
- ❖ Θρησκευτικές γιορτές
- ❖ Θεατρικές παραστάσεις
- ❖ Αγώνες μουσικής και ποίησης

Κατά την Ρωμαϊκή περίοδο << ακάθαρτες εκδηλώσεις >> περιορίζονταν στο αμφιθέατρο

Αρχιτεκτονική και Δομή

- Η παρούσα μορφή του οφείλεται στον Λυκούργο
- Είχε μόνιμη σκηνή μπροστά από την ορχήστρα
- Είχε κερκίδες τριών διαζωμάτων
- Διέθετε δυο πτέρυγες προβολής
- Την Ελληνιστική περίοδο προστέθηκαν 67 μαρμάρινοι θρόνοι (Ρωμαϊκά αντίγραφα)
- Η χωρητικότητα του θεάτρου υπολογίζεται σε 17.000
- Η ψηλότερη σειρά θέσεων υψωνόταν περίπου 35 μέτρα

Αρχαίο θέατρο Επιδαύρου

Ο Έλληνας γεωγράφος Πausanias (2^ο αι Π.Χ) έγραψε ότι στην Επίδαυρο υπάρχει το αξιόλογο θέατρο του αρχαίου κόσμου. Μολονότι τα ρωμαϊκά θέατρα είναι πιο επιβλητικά κανένας αρχιτέκτονας δεν μπορεί να φτάσει την ομορφιά και την αρμονία του θεάτρου της Επιδαύρου

Ιστορία

- Κατασκευαστικέ από τον αρχιτέκτονα Πολύκλειτο τον Νεότερο
- Συνδέεται στενά με την γέννηση του δράματος στην αρχαία Ελλάδα
- Φιλοξενούσε τους μουσικούς, ωδικούς και δραματικούς αγώνες που συμπεριλαμβάνονταν στην λατρεία του Ασκληπιού

Αρχιτεκτονική και Δομή

Το σκηνικό οικοδόμημα του θεάτρου κτίστηκε σε 2 φάσεις

- ❑ 1^η φάση τέλη του 4^{ου} αι. Π.Χ
- ❑ 2^η φάση μέσα του 2^{ου} αι. Π.Χ
- ❖ Ο σχεδιασμός του κοίλου βασίστηκε σε 3 κέντρα χάραξης (αυτό βοήθησε στη καλή ακουστική)
- ❖ Το κέντρο του θεάτρου αποτελεί η κυκλική ορχήστρα, διαμέτρου 20μ

Στο κέντρο βρίσκεται

- ❖ Κυκλική λίθινη πλάκα
- ❖ Η βάση του βωμού
- ❖ Πίσω από την ορχήστρα αναπτύσσεται η σκηνή

Λειτουργίες

Από το 1954 το φεστιβάλ Επιδαύρου έχει γίνει ετήσιο γεγονός. Κάθε καλοκαίρι το θέατρο φιλοξενεί πολλούς ελληνικούς και ξένους θιάσους

Οι τραγωδίες που έχουν παίξει στην Επίδαυρο ήταν γραμμένες από

- Τον Σοφοκλή
- Τον Αισχύλο
- Τον Ευριπίδη

Αρχαίο θέατρο Δελφών

Το αρχαίο θέατρο Δελφών βρίσκεται εντός του ιερού του Πυθίου Απόλλωνος. Αποτελεί το μεγαλύτερο οικοδόμημα του Απολλώνιου Ιερού και αναπόσπαστο κομμάτι του, συνδεδεμένο άμεσα με τους μύθους και τη λατρεία του θεού.

Ιστορία

Το πρώτο λίθινο θέατρο κτίζεται από ντόπιο ασβεστόλιθο τον 4ο αι. Π.Χ Το 160/159 Π.Χ. ο Ευμένης ο Β΄, βασιλιάς της Περγάμου, χρηματοδοτεί την επισκευή του θεάτρου, που αποκτά πιο μνημειακή μορφή. Η σημερινή μορφή του θεάτρου ανάγεται στους πρώιμους ρωμαϊκούς χρόνους (1ος αι. Μ.Χ.)

Αρχιτεκτονική και δομή

- Το βαθύ αμφιθεατρικό κοίλον, χωρητικότητας 5000 θεατών, διαιρείται καθ' ύψος σε δύο άνισες ζώνες από έναν οριζόντιο διάδρομο
- το διάζωμα, που εξυπηρετεί την κίνηση των θεατών στο κοίλο
- Το κάτω κοίλο ή θεάτρων έχει 27 σειρές εδωλίων και χωρίζεται με ακτινωτές συμμετρικές κλίμακες σε 7 κερκίδες
- ενώ το άνω κοίλο ή επιθέατρον περιλαμβάνει 8 σειρές εδωλίων και χωρίζεται σε 6 κερκίδες.

Λειτουργικότητα

- Φιλοξενούσε τους αγώνες φωνητικής και ενόργανης μουσικής στο πλαίσιο των Πυθικών Αγώνων.
- Για πρώτη φορά το ζεύγος Σικελιανού, το 1927, κάλεσε το κοινό να παρακολουθήσει τον «Προμηθέα Δεσμώτη». Ήταν η πρώτη παράσταση αρχαίου δράματος στο «φυσικό» της χώρο, που εξελίχθηκε σε αυτή τη συνήθεια του καλοκαιριού. Όμως το αρχαίο θέατρο των Δελφών σίγησε για άλλη μία φορά το 1975 όταν έκλεισε η σκηνή.

Τα μέλη της ομάδας

Ελένη Κουτσούμπα

Αναστασία Κοντούνη

Ευτυχία Καραμπέτσου

Φλώρα Λέντα

Αρχαία Θέατρα Ελληνιστικών Χρόνων

ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΑΣΙΑ

Η Ελληνιστική περίοδος (323-30 π.Χ.) αφορά την ελληνική ιστορία και την ιστορία των άλλων εθνοτήτων της Ανατολής αλλά και τη ρωμαϊκή ιστορία μετά τον Β' Καρχηδονιακό Πόλεμο. Αρχίζει λίγα έτη μετά το 338 με την έναρξη της εκστρατείας του Αλεξάνδρου και πιστεύεται πως λήγει είτε το 146 π.Χ. είτε το 30 π.Χ.

Το αρχαίο ελληνικό θέατρο ως αρχιτεκτόνημα είναι μια υπαίθρια αμφιθεατρική κατασκευή ημικυκλικής κάτοψης γύρω από μια κυκλική πλατεία. Χρησίμευε για θρησκευτικές τελετουργίες, αγώνες μουσικής και ποίησης, θεατρικές παραστάσεις.

Τα θέατρα της ελληνιστικής περιόδου εμφανίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά των αρχαίων θεάτρων, με τη διαφορά ότι κατά την Πρώιμη Ελληνιστική Περίοδο η σκηνή έγινε διώροφη, με την οροφή του ισογείου να εξέχει κάτω από τον πρώτο όροφο σχηματίζοντας έναν εξώστη. Από το 2ο αι. π.Χ. η δράση των υποκριτών μεταφέρθηκε πάνω σε αυτό τον εξώστη, που ονομάστηκε λογείον, ενώ το σκηνικό βάθος τοποθετήθηκε στην πρόσοψη του πρώτου ορόφου.

Κύρια μέρη αρχαίων θεάτρων

- ▶ Η σκηνή: Ορθογώνιο, μακρόστενο κτήριο, που προστέθηκε κατά τον 5ο αιώνα. Στην αρχή ήταν ισόγεια και χρησιμοποιούταν μόνο ως αποδυτήρια, όπως τα σημερινά παρασκήνια.
- ▶ Η ορχήστρα: Η ημικυκλική πλατεία στο κέντρο του θεάτρου, συνήθως πλακόστρωτη, όπου δρούσε ο χορός.
- ▶ Το κοίλον: Όλος ο αμφιθεατρικός χώρος γύρω από την ορχήστρα όπου κάθονταν οι θεατές.

Αρχαία θέατρα στη μικρά Ασία

- ▶ Στις άλλοτε ελληνικές Μικρασιατικές περιοχές ξεχωρίζουν οι αρχαίοι ναοί, τα Ασκληπιεία, τα θαυμάσια ελληνικά αρχαία θέατρα.
- ▶ Ιδιαίτερα θέατρα υπάρχουν σε περιοχές με ελληνικά ονόματα, όπως Έφεσος, Πέργαμος, Σμύρνη κ.α.
- ▶ Εντύπωση κάνει το γεγονός ότι τα αρχαία ελληνικά θέατρα γεμίζουν από ξένους θεατές.

Χαρακτηριστικοί τύποι θεάτρων(Ασία)

- ▶ Στην Άσπενδο (πόλη χτισμένη στις όχθες του ποταμού Ευρυμέδοντος) το αρχαίο θέατρο είναι πέτρινο, το καλύτερα σωζόμενο στον κόσμο. Ξεκίνησε στους ελληνιστικούς χρόνους και τελείωσε στους ρωμαϊκούς, τον 2^ο αιώνα μ.Χ. Χτίστηκε από τον ντόπιο αρχιτέκτονα Ζήγωνα.
- ▶ Το αρχαίο θέατρο στην Έφεσο, χτίστηκε στην εποχή του Λυσίμαχου και η σκηνή του είναι ασυνήθιστα μεγάλη από τα πρώτα ελληνιστικά χρόνια. Κατά την εποχή του Καρακάλα (3^{ος} αιώνας μ.Χ.) επισκευάστηκε για τελευταία φορά.

Χαρακτηριστικοί τύποι ελληνιστικών θεάτρων (Ελλάδα)

- ▶ Το αμφιθέατρο που υπήρχε στην Πέργαμο το 301 π.Χ., χωρούσε πενήντα χιλιάδες θεατές. Αρκετά από τα τμήματα του διατηρούνται ακόμα σε καλή κατάσταση.
- ▶ Κατά τη διάρκεια της ελληνιστικής εποχής το θέατρο του Διονύσου ξαναχτίστηκε με μια πολυώροφη σκηνή και οι ηθοποιοί δημιούργησαν επαγγελματικό σωματείο, που ονομαζόταν οι Καλλιτέχνες του Διονύσου.

Λειτουργικότητα αρχαίων θεάτρων

- Τα αρχαία θέατρα των ελληνιστικών χρόνων λειτούργησαν από το 323π.Χ. μέχρι το 30π.Χ. για διάφορες δραστηριότητες και λατρευτικές τελετές. Χρησίμευαν για θρησκευτικές τελετουργίες, αγώνες μουσικής και ποίησης, θεατρικές παραστάσεις, συνελεύσεις του δήμου ή της βουλής της πόλης-κράτους, ακόμα και ως αγορά.
- Τέτοιες θρησκευτικές τελετές τελούνταν συνήθως πριν από τις παραστάσεις.

Η μετάβαση της Ελληνιστικής στη Ρωμαϊκή Περίοδο

- ▶ Καθ' όλη τη διάρκεια της ελληνιστικής εποχής παρατηρείται έντονη δράση των Ρωμαίων, και όταν το 30 π.Χ ο Οκταβιανός κατάφερε να πάρει στα χέρια του τον έλεγχο της Ρώμης, η Ελληνιστική Περίοδος έφτασε επίσημα στο τέλος της και αρχίζει η Ρωμαϊκή.

Ρωμαϊκά Ωδεία.

ΔΟΜΗ, ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΕΞ ΑΥΤΩΝ.

Κάτοψη αρχαίου θεάτρου. Η διαφορά του με το ρωμαϊκό Ωδείο βρίσκεται στην προσθήκη ξύλινου στεγάστρου.

Το ωδείο

Εκτός από τις θεατρικές παραστάσεις, ιδιαίτερα δημοφιλείς στην αρχαία Ελλάδα είναι και οι μουσικές εκδηλώσεις. Πρόκειται κυρίως για μουσικούς αγώνες, δηλαδή διαγωνισμούς μουσικής, τραγουδιού, ποίησης και χορού που γίνονται στο πλαίσιο μεγάλων θρησκευτικών γιορτών. Στην αρχαία Αθήνα, στη νότια πλαγιά της Ακρόπολης, κατασκευάζεται για πρώτη φορά τον 5ο αι. π.Χ., στα χρόνια του Περικλή ένα κτήριο κατάλληλο για μουσικούς αγώνες. Ονομάζεται ωδείο, από τη λέξη «ωδή» που σημαίνει άσμα. Είναι όμως στα ρωμαϊκά χρόνια που τα ωδεία, οι χώροι για τα μουσικά θεάματα, γνωρίζουν μεγάλη διάδοση, ενώ πολύ συχνά χτίζονται ακριβώς δίπλα από τα θέατρα.

Οι ΡΩΜΑΪΟΙ θαύμασαν και μιμήθηκαν το αρχαίο ελληνικό δράμα. Ήταν φυσικό να θαυμάσουν εξίσου και τον χώρο όπου παιζόταν – την απλή, όσο και μεγαλειώδη αρχιτεκτονική μορφή του ελληνικού θεάτρου. Τα περισσότερα ρωμαϊκά θέατρα είναι κτιστά εξ ολοκλήρου. Κατασκευάζονται συνήθως σε επίπεδα εδάφη. Τα μέρη της τριημερούς διάρθρωσης (κοίλο, ορχήστρα, σκηνή) ανήκουν σε ενιαίο κτίριο.. Οι

περιμετρικοί τοίχοι του κοίλου διαμορφώνονται κι αυτοί συνήθως σε τρεις στάθμες, με τοξωτά ανοίγματα στις κάτω και στην υψηλότερη τοίχο.

Η **σκηνή**: ορθογώνιο, μακρόστενο κτήριο, που προστέθηκε κατά τον 5ο αι. π.Χ. στην περιφέρεια της ορχήστρας απέναντι από το κοίλον. Στην αρχή ήταν ισόγεια και χρησιμοποιούνταν μόνο ως αποδυτήρια, όπως τα σημερινά παρασκήνια.

Το προσκήνιο: μια στοά με κίονες μπροστά από τη σκηνή. Ανάμεσα στα διαστήματα των κιόνων βρίσκονταν θυρώματα και ζωγραφικοί πίνακες (τα σκηνικά). Τα θυρώματα του προσκηνίου απέδιδαν τρεις πύλες, από τις οποίες έβγαιναν οι υποκριτές. Το προσκήνιο ήταν αρχικά πτυσσόμενο, πιθανώς ξύλινο. Τα παρασκήνια: τα δύο άκρα της σκηνής που προεξέχουν δίνοντάς της σχήμα Π στην κάτοψη.

Οι πάροδοι: οι διάδρομοι δεξιά και αριστερά από τη σκηνή που οδηγούν στην ορχήστρα. Συνήθως σκεπάζονταν με αψίδες.

Το λογείο: ένα υπερυψωμένο δάπεδο, ξύλινο και αργότερα πέτρινο ή μαρμάρινο, όπου έπαιζαν οι ηθοποιοί.

Η ορχήστρα: Η ημικυκλική (ή κυκλική, π.χ. Επίδαυρος) πλατεία στο κέντρο του θεάτρου. Συνήθως πλακόστρωτη. Εκεί δρούσε ο χορός.

Η θυμέλη: ο βωμός του Διονύσου στο κέντρο της ορχήστρας.

Ο εύριπος: αγωγός απορροής των υδάτων στην περιφέρεια της ορχήστρας από το μέρος του κοίλου.

Το **κοίλον**: όλος ο αμφιθεατρικός χώρος (με τα εδώλια, τις σκάλες και τα διαζώματα) γύρω από την ορχήστρα όπου κάθονταν οι θεατές.

Οι αναλημματικοί τοίχοι: οι τοίχοι στήριξης του εδάφους στα άκρα του κοίλου.

Οι αντηρίδες: πυργοειδείς τοίχοι κάθετοι προς τους αναλημματικούς που χρησιμεύουν στην καλύτερη στήριξή τους.

Τα διαζώματα: οριζόντιοι διάδρομοι που χωρίζουν τις θέσεις των θεατών σε οριζόντιες ζώνες.

Οι σκάλες: κλιμακωτοί εγκάρσιοι διάδρομοι για την πρόσβαση των θεατών στις θέσεις τους.

Οι κερκίδες : ομάδες καθισμάτων σε σφηνοειδή τμήματα που δημιουργούνται από τον χωρισμό των ζωνών με τις σκάλες.

Τα εδώλια: τα καθίσματα, οι θέσεις των θεατών.

Η προεδρία : η πρώτη σειρά των καθισμάτων όπου κάθονταν οι επίσημοι.

Ρωμαϊκό Ωδείο Ηρώδου του Αττικού

Χτίστηκε με ταχύτατο ρυθμό με δαπάνες του Ηρώδη του Αττικού κατά τον 2ο αιώνα μ.Χ., προς τιμήν της συζύγου του Ασπασίας Αννίας Ρηγίλλης, η οποία πέθανε το 160 μ.Χ.. Ο προορισμός του οικοδομήματος ήταν κατά κύριο λόγο οι μουσικές εκδηλώσεις και για τον λόγο αυτό ονομάστηκε Ωδείο

*Ο χώρος που προοριζόταν για το κοινό είχε 32 σειρές από μαρμάρινες κερκίδες

*Η χωρητικότητά του ήταν της τάξης των 5000 περίπου θεατών

*Η ορχήστρα είχε ημικυκλικό σχήμα

*Το σκηνικό οικοδόμημα βρισκόταν υπερυψωμένο

έχοντας τρεις ορόφους δύο εκ των οποίων διατηρούνται μέχρι σήμερα σε ύψος 28 μέτρων

*Το ωδείο ήταν **στεγασμένο** με ξύλινη οροφή από ξύλο κέδρου.

*Το Ωδείο λειτούργησε μόνο 105 χρόνια

*Από τα διάφορα ευρήματα των ανασκαφών, όπως κρανία ανθρώπων και ταύρων, πιθανολογείται ότι ο χώρος χρησιμοποιήθηκε και για μονομαχίες και ταυρομαχίες

*Οι τοίχοι του οικοδομήματος χρησιμοποιήθηκαν αργότερα ως οχυρωματικό έργο,.

Το ρωμαϊκό θέατρο της Orange

Αρχαίο ρωμαϊκό θέατρο στην πόλη Orange. Το ρωμαϊκό ωδείο ιδρύθηκε σε 35 Π.Χ. από τους παλαιμάχους της δεύτερης λεγεώνας

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας.

Ελένη Κιάφα

Ελένη Λέντα

Περσεφόνη Μπόγδανου

